

Politisk-Økonomisk Beretning for 2026

(Naalakkersuisoq for Finanser)

Forelæggelsesnotat

Naalakkersuisut fremlægger hermed Politisk-Økonomisk Beretning for 2026.

Politisk-Økonomisk Beretning for 2026 giver et samlet billede af den økonomiske situation og de centrale politisk-økonomiske udfordringer, som landet står over for i de kommende år. Beretningen skal samtidig danne grundlag for en holdbar økonomisk politik, nødvendige reformer og udarbejdelsen af finansloven for 2027.

Udgangspunktet er stærkt. Aktiviteten i økonomien er høj. Beskæftigelsen er let faldende, men fortsat på et højt niveau. Efterspørgslen efter arbejdskraft er stor i både den private og den offentlige sektor. Men den positive udvikling er ikke jævnt fordelt i hele landet, og det stærke udgangspunkt må ikke føre til stilstand.

Det skal tværtimod bruges til at træffe rettidige beslutninger om de strukturelle udfordringer, der påvirker både velfærd, erhvervsudvikling og de offentlige finanser.

Beretningen peger især på fem forhold, som bør have høj prioritet i Inatsisartuts behandling og i det videre politiske arbejde.

- For det første skal den demografiske udvikling håndteres rettidigt, så pensionssystemet og den offentlige økonomi bliver økonomisk holdbare.
- For det andet skal arbejdsudbuddet styrkes gennem uddannelse, opkvalificering, mobilitet og en ansvarlig brug af udefrakommende arbejdskraft.
- For det tredje skal offentlige udgifter, større anlægsprojekter og gældsætning styres samlet og langsigtet.
- For det fjerde skal erhvervsgrundlaget udvides, så økonomien bliver mindre sårbar over for udsving i enkelte erhverv og indtægtskilder.
- For det femte skal reformer, sektorplaner og finanslovsprioriteringer ses i tættere sammenhæng.

Konkret har Naalakkersuisut forberedt udarbejdelsen af samlede anbefalinger til et nyt og sammenhængende pensionssystem, der både er socialt afbalanceret og økonomisk forsvarligt. Ekspertgruppen på området er anmodet om at aflevere sine anbefalinger i januar 2027. Pensionsområdet bør derfor fortsat ses som en helt afgørende del af arbejdet med at sikre langsigtet økonomisk holdbarhed. Derfor er det fuldstændig essentielt, at der kun træffes sammenhængende og økonomisk ansvarlige beslutninger på dette område.

Når ledigheden er lav, og mange sektorer mangler medarbejdere, bliver kvalificeret arbejdskraftmangel en konkret begrænsning for udviklingen. Det gælder i private erhverv, i kommunerne og i Selvstyret.

Derfor skal indsatsen ske fordelt på flere spor samtidig: bedre uddannelse, stærkere fastholdelse, bedre overgange til beskæftigelse, større mobilitet og højere produktivitet. Når den lokale arbejdskraft ikke er tilstrækkelig, skal anvendelsen af udefrakommende arbejdskraft reguleres klart og ansvarligt.

Landets økonomi er fortsat sårbar over for udsving i enkelte erhverv og indtægtskilder. Fiskeriet er fortsat det bærende private hovederhverv og har afgørende betydning for beskæftigelse, eksport og offentlige indtægter. Det understreger behovet for ansvarlig forvaltning af ressourcerne og for en bredere erhvervsudvikling.

Turisme, energi, råstoffer, digitalisering og nye former for lokal værdiskabelse kan bidrage til en mere robust økonomi. Mulighederne realiseres dog kun, hvis rammevilkårene er stabile. Det betyder, at prioriteringerne er klare, og at investeringer, sektorplaner og økonomisk politik hænger sammen. Det stiller både krav til beslutninger i Naalakkersuisut og i Inatsisartut.

Naalakkersuisut har med Holdbarheds- og Vækstplan 2 sat en langsigtet ramme for arbejdet med at skabe en mere holdbar økonomisk udvikling. Planen handler ikke om, at alle løsninger skal gennemføres på én gang. Den angiver en fælles retning, hvor reformer og større initiativer skal forberedes grundigt og prioriteres i sammenhæng.

Kommende beslutninger skal derfor vurderes efter deres betydning for økonomisk holdbarhed, produktivitet, arbejdsudbud og velfærd, ikke kun efter deres kortsigtede virkning. Arbejdet med uddannelse, boligområdet, skatte- og afgiftsområdet, turisme, energi, digitalisering og den offentlige sektors organisering skal ses i sammenhæng. Det er i samspillet mellem disse områder, at de varige løsninger skal findes.

Digitalisering, bedre dataanvendelse, kunstig intelligens og anden ny teknologi kan bidrage til at løse opgaver mere effektivt, forbedre service og frigøre tid til kerneopgaver. Men teknologien skal anvendes ansvarligt, sikkert og med respekt for grønlandske forhold. Den skal understøtte mennesker og kvalitet i opgaveløsningen, ikke stå alene som løsning på de strukturelle udfordringer.

Den offentlige økonomi skal i de kommende år styres med stor opmærksomhed. Høj aktivitet og store investeringer kan skabe fremgang, men kan også øge presset på priser, gæld og arbejdsmarked. Derfor bør større anlægsprojekter, sektorplaner, nye driftsudgifter og investeringer vurderes samlet, før der træffes beslutning.

Samarbejdsaftaler med blandt andet EU og staten skal også indgå i de samlede overvejelser. Sådanne aftaler, programmer og finansieringsmuligheder kan skabe nye muligheder, men skal prioriteres i sammenhæng med landets egne mål, kapacitet og økonomiske rammer. Det øger behovet for et helhedsperspektiv og for langsigtet, gennemsigtig planlægning og prioritering.

Naalakkersuisut vil også i den sammenhæng fortsætte arbejdet med at styrke den økonomiske styring og sikre en tættere kobling mellem politiske mål, sektorvise planer og de økonomiske rammer.

Det er nødvendigt, hvis de beslutninger, der træffes i dag, også skal kunne finansieres, implementeres og virke i praksis i den efterfølgende drift.

Politisk-Økonomisk Beretning for 2026 viser dermed både styrker og udfordringer. Vort Land har et stærkt udgangspunkt, men står også over for store beslutninger. Hvis vi handler i tide, prioriterer ansvarligt og fastholder et langsigtet blik, har vi gode muligheder for at skabe et mere robust samfund og en mere holdbar økonomi.

Beretningen skal derfor ses i tæt sammenhæng med Naalakkersuisuts videre arbejde med finansloven for 2027.

Jeg håber, at medlemmerne af Inatsisartut vil tage godt imod Politisk-Økonomisk Beretning for 2026, og ser frem til den kommende debat her i salen.

Med disse ord overlader jeg beretningen til Inatsisartuts behandling.